

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Konkrétní situace po vstupu do EU - oblast sociální

Pokud budu zaměstnán v některé zemi EU, budu mít nárok na nějaké sociální dávky i tam?

V případě, že český občan získá zaměstnání v některé zemi EU, bude mít nárok na veškeré sociální dávky v této zemi. (Tyto dávky se poskytují přednostně před těmi ve státě bydliště.) Předchozí pojištění se mu bude započítávat pro vznik nároku na dávky sociálního zabezpečení (včetně zdravotních a rodinných dávek). Jako zaměstnaná osoba bude mít nárok i na dávky sociální péče. (Podle Nařízení o volném pohybu pracovníků budou mít osoby zaměstnané, občané EU, stejné sociální výhody jako pracovníci, kteří jsou občany daného státu. Jedná se však pouze o zaměstnance. Nároky se nevztahují na osoby hledající práci nebo které nikdy nepracovaly.)

Co se stane, když v členské zemi budu nějakou dobu pracovat a poté ztratím práci? Dostanu podporu v nezaměstnanosti? A od koho? A mohu si jako český nezaměstnaný hledat práci jinde?

Obecně platí, že podporu v nezaměstnanosti přizná instituce státu posledního zaměstnání. (Pro splnění podmínek pro nárok bude přihlédnuto k předchozím dobám pojištění ve všech členských státech.) Po 4 týdnech v tomto státě je možno odejít hledat si práci do kteréhokoli jiného členského státu, kde bude dávka poskytována maximálně ještě po dobu 3 měsíců. Pro poskytování dávky nezaměstnaná osoba musí: - před odjezdem ze země kontaktovat příslušný úřad práce vyplácející dotyčnou dávku, který mu vydá formulář E 303; - do sedmi dnů po odjezdu se přihlásit u úřadu práce v zemi, kde se o zaměstnání uchází; - dodržovat registrační a kontrolní postupy daného státu stejně jako ostatní nezaměstnaní v této zemi. Obdobná úprava platí i pro případy, kdy nezaměstnaná osoba v ČR odejde hledat zaměstnání do jiného členského státu EU.

Musím si odhlásit sociální a zdravotní pojištění v ČR, začnu-li pracovat v jiném členském státě EU? A musím se pro nárok na sociální dávky v novém státě přihlásit?

V EU platí zásada pouze jednoho pojištění, a to zpravidla dle místa výkonu činnosti. Pokud jde o sociální pojištění, odhlášení v zásadě není potřebné, tuto povinnost zajišťuje zaměstnavatel. Pokud jde o zdravotní pojištění, doporučuje se informovat o tom příslušnou zdravotní pojišťovnu. To proto, aby pracovník nebyl považován za pojištěnce z titulu trvalého pobytu v ČR. Nárok na dávky v jiném členském státě bude vycházet z titulu tamního pojištění. Povinnost přihlásit pracovníka k pojištění má jeho zaměstnavatel. Jen v některých výjimečných případech se pracovník bude muset přihlásit na příslušném úřadě sám. (Záleží na předpisech daného státu.)

Co se stane, když budu pobývat nějakou dobu např. v Portugalsku a nebudu tam zaměstnaný a tím pádem nebudu platit ani sociální pojištění a onemocním tam?

Tento případ se může týkat českého občana - např. OSVČ, turisty nebo vyslaného pracovníka, který je pojištěn v ČR. Nikoli českého občana, který v dané zemi pracuje a tím pádem tam i platí sociální pojištění. Pracovní neschopnost mu potvrdí portugalská instituce na příslušných E-formulářích a zašle ji spolu s lékařskou zprávou na ČSSZ. Pokud budou splněny všechny podmínky dle českých právních předpisů, občanovi vznikne nárok na dávku, kterou mu příslušná správa sociálního

zabezpečení vyplátí, jako by se jednalo o pracovní neschopnost vzniklou na území ČR.

Zemřu-li například v Itálii, budou mít pozůstalí nárok na italské pohřebné?

Pohřebné je dávka, která podléhá koordinaci a je upravena v samostatné kapitole. Její výplata se odvíjí od státu pojištění (zaměstnání) zemřelého, bez ohledu na stát bydliště. Proto jestliže dotyčný občan zemře v Itálii jako pracující, dostanou jeho pozůstalí italské pohřebné, a jestliže tam zemře jako turista, dostanou pozůstalí pohřebné ze státu, ve kterém pracoval. Pokud byl zemřelý důchodce, vyplácí pohřebné stát, který platil důchod. V případě, že dostával důchod z více členských zemí, pak pohřebné platí ten stát, v němž má trvalé bydliště. Jestliže je ale k výplatě důchodu kompetentních více členských států a zemřelý neměl v žádném z nich trvalé bydliště, vyplátí pohřebné stát odpovědný za výplatu věcných dávek. To je stát, ve kterém byl dotyčný pojištěn po nejdelší dobu.

Vezmu-li si jako občan ČR zaměstnaný v členské zemi EU svou rodinu s sebou, budu mít nárok na rodinné dávky?

K výplatě rodinných dávek je kompetentní instituce toho členského státu, v němž je migrující pracovník zaměstnán, tj. kde platí své sociální pojištění. Pro přiznání rodinných dávek není rozhodující, ve kterém členském státě rodina bydlí, ale kde je placeno pojištění. Pouze v případě, že jsou rodinné dávky ve státě, v němž rodina bydlí, vyšší než v kompetentním státě, má stát bydliště povinnost dávky dorovnat.

Zdroj: Euroskop a MPSV ČR